

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . 20 cor.

pe 1/2 an . . . 10 "

pe 1/4 an . . . 5 "

pe 1 lună . . . 2 "

Cării de Duminecă pe an

4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Reclamele nefranțose nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

LA COMITAT.

Adunarea de Mercuri a congreșului comitatului nostru are o deosebită însemnatate. S'a petrecut adică un lucru, pe care Ungurii ni-l cereau de mult ear noi nu vroiam să luăm, cu se zice, taurul de coarne: să vom în adică și unguerește. De mai mulți ani adunările congregaționale, pentru susținere indeosebi dreptul limbii noastre și a cere cinstirea legii de naționalitate, noi am vorbit numai românește.

Purtarea aceasta a noastră a avut două urmări:

sentimentul național s'a întărit ear conștientății nostri maghiari s'au întărit împotriva noastră.

Pe cât de mult ni-a plăcut lucrul dinăuntru, pe atât de puțin am căutat pe acest din urmă. Ni-a părut rău văzând că Ungurii se supără pentru un drept chezușit nou într-o lege a țării, ni-a părut rău mai ales pentru că din cauza dușmăniei ce se născuse, nu ne mai puteam înțelege într-o mulțime de afaceri, cari nu erau românești, naționale, dar obștești, așa că dacă ne am și putut înțelege, ar fi câștigat atât Ungurii cât și Românii.

O afacere de aceasta — afacere de dare, și anume de a se ușura soarta țeranilor săraci, cari în comitat mai mulți sunt Români — venise la ordinea zilei Mercuri. Marți seara, în obișnuita sfătuire a clubului, dl Dr. Ioan Suciu ceruse deci voie, ca după ce-și va desvolta interpelarea românește, să o resume și în limba unguerească. El vorba nu de lucruri naționale, ci de o afacere care și Ungurilor și Nemților li-ar veni la socoteală să se îndrepte în înțelesul dorit de Români Clubul, ascultând motivele arătate de Dr. I. Suciu, unanim i-a dat voie să vorbească și unguerește. Ear urmarea a fost că Ungurii și Nemții li aprobau mai șomotos pe Dr. Suciu și sub efectul puternic produs de vorbirea d-sale clară atât comitele suprem cât și vice-comitele au dat câștig de cauză dl Suciu: au recunoscut că are dreptate și au făgăduit serbătorește că vor îndrepta răul arătat.

Zeci de mii de economi săraci, așa ziișii minimaliști, vor scapa astfel ca în viitor să plătească dare de drum mai mare decât plăteau, în măsura averii lor, domni mari și proprietarii mai cu stare.

Cine nu înțelege câștigul, cine nu va recunoaște că s'a ajuns astfel să scutim poporul de greutatea mari pe zeci de ani, caei ani mulți vom trebui să plătim dare pentru Krivány și căta vreme plătim această dare, ni-se va lerta tot atâta din darea pentru drum.

Ne așteptam, cu toate acestea, ca unele foi, conduse de bărbați cari știu să facă numai gură multă, dar nici o ispravă, să sară asupra noastră și să ne certe rău că de ce am lăsat pe Dr. I. Suciu să vorbească și unguerește... Asta-i o tradare a limbii și chiar a neamului...

Cine dintre Români serioși să creadă însă, că o talangă de fruntași cum sunt în comitatul nostru M. Veliciu, Dr. N. Oncu, R. Ciorogariu, Dr. I. Suciu, Sava Raicu, Dr. C. Ardelean, Dr. G. Popovici, Russu Șirianu, protopopii Dr. Trailescu, C. Gurban, Popovici — Șiria, I. Groza, și atâția alții, sunt în stare ca în hotărârile și faptele lor să se conducă de alte scopuri decât binele obștesc, dorința de a veghea ca poporul să nu fie năpăstuit și de a căuta toate mijloacele pentru apărarea lui?! Ce, nu era să sară ca un leu naționalist fără prihană Cicio-Pop, care era și el de față la ședința de Marți seară, dacă vedea că se săvârșește vre-o tradare, el care-i zidit de Dumnezeu anume ca să privegheze asupra până și a sorții bisericii române-ortodoxe?!...

Nu pregetăm a declara deci, că bine s'a făcut cum s'a făcut. În sfârșit noi am dat dovezi că ne iubim limba și purtat-am luptă pentru drepturile ei. Vieța politică nu se poate margini însă numai la manifestațiunile naționale, ci în comitat și la comune, fără a abziice de vre-un drept, trebuie să potrivim însă lucrurile așa fel, ca să avătam țeranilor rezultate.

Să vadă ceva pe urma luptelor noastre, ca astfel să se adune cu atât mai mare încredere și nădejde în jurul nostru. Și atunci să ne întărim și cuvântul nostru greutate să aibă la comitat.

Nu mai așa se poate pregăti calea spre o înțelegere, căci la urma urmelor ținta e să ne înțelegem și cei lăsați de Dumnezeu între marginele aceleiași țări, umăr la umăr să punem pentru binele obștesc și pentru îndreptarea relelor ce ne apasă pe toți d'o-potrivă.

Compania detestabilă a unor foi unguerești în afacerea alegerii de episcop la Arad continuă Alattári „Arad és Vidéke”, eri „Budapesti Napló”, azi „Budapesti Hir-lap” scriu cu înverșunare împotriva vicarului Mangra și laudă pe dl Aug. Hamsea, pe care-l vor cu ori-ce preț să ni-l pună episcop, pentru cuvânt că tot'ăuna a jmurit cu Ungurii și n'a luat parte, ca dl Mangra, la luptele naționale.

Multe alegeri de episcopi și mitropolii s'au întâmplat în biserica română.

A trebuit să fie însă candidat dl Hamsea, căzut odată la alegere episcopească, pentru-ca să implore ajutorul ovreilor, papistașilor și calvinilor întru a-l ajuta la mitră episcopească.

O așa rușine, o așa îngenunchiare a dreptului autonom al bisericii române încă nici un Român nu l-a săvârșit.

De dl Hamsea nu ne mai mirăm însă.

Cei dela ziarele amice d-sale ar trebui să se gândească însă că Românii nici-odată nu s'au amestecat în alegerile altor confesiuni: ni-a fost indiferent cine e primat la Esztergom, cine e episcop la Dobrișin ori Ober-Rabin în Budapesta ori Arad. Lasă-ne deci și domnia-lor în pace, că știe Sinodul Eparhial pe cine să aleagă.

Escesul lor de zel în a recomanda cu atâta stăruință pe dl Hamsea contribuie numai ca să-l facă odios pe Prea Cuviosul Arhimandrit.

Alegerea de episcop.

În ședința sa plenară de Joui, consistorul Dieceșei Aradului, de acord cu părerea consistorului din Oradea-Mare, a hotărât unanim ca alegerea de episcop să se facă Duminică la 11 Maiu n.

Hotărîrea aceasta s'a notificat I. P. S. Sale Metropolitului Ioan Meșianu, chemat, în virtutea Statutului Organic, să presidieze alegerea ori să trimită spre acest scop un delegat.

Cerem răspuns!

Prea Cuviosul egumen al sfintei mănăstiri H.-Bodrog August Hamsea trebuie să știe, că în Sinodul Eparhiei Aradului nu are majoritate, care să voteze după a P. C. Sale dorințe.

D'asemeni trebuie să știe, că Magnificența Sa Vicarul Oradiei-Mari are voturi și peste numărul, cât e trebuincios pentru a fi ales episcop.

Dacă nu știe acestea, ierte-ni-se cuvântul, dar tare e sărac cu duhul.

De ce, cu toate acestea, vine și proteste pe unii de pela foile unguerești, făcându-i să creadă că P. C. Sa are, fără doar și poate, majoritate?

Estă de ce: altfel nici chiar acele foi n'ar sta de vorbă cu P. C. Sa și mai puțin s'ar face de batjocură să publice tot felul de combinațiuni de cari în dieceșea Aradului ridă parcă și crăznicii de pela biserici... Astfel, mai alaltării „Aradi Közlöny” scria că Hamsea are cu siguranță 28 de voturi ear Mangra numai 18.

În felul acesta unele foi unguerești își iau curagiul să aducă cele mai greșoase laude dlui Hamsea, ear pe dl Mangra îl ocărăse tot cu atât de puțină lipsa de șfială, nevrând să-l ierte indeosebi dragostea sa pentru neam și biserică.

Și până acolo merge dl Hamsea cu patima, dorul de a ajunge cu ori ce preț episcop îl copleșeste până într'atâta, în cât uită chiar de sfintele noastre așezăminte, dându-le în prada condeielor străinilor... În septemăna trecută prietenii nostri erau invinuiți că sub cărma lor — era vorba de dl director seminarial R. Ciorogariu — tinerii viitori preoți și învățători vorbesc între dâșii numai românește, foi unguerești nu li se dă de loc, precum nu li s'ar da destulă învățătură nici din limba unguerească.

Acum, de sfintele serbători ale Paștilor, în răzneața fu împinsă de „Aradi Közlöny”, prietena cea mai bună a dlui Hamsea, până să amenințe că dacă Sinodul Aradan va alege episcop pe vicarul Mangra, deputații dietali maghiari din comitatul Aradului vor merge la ministru și vor stărui ca să nu propună M. Sale întărirea alegerii dlui Mangra.

Cerem stăruitor dlor Iosif Gallu, magnatul și dlui Ioan Beleş, notarul public, amândoi patroni ai dlui Ham-

sea, să ne spună, fără incojor și respicat:

ce zic domnia-lor despre denunțările și amenințările apărute în foile maghiare din Arad?

E o chestie de înaltă datorie către poziția lor și către interesele bisericesti să răspundă.

Le vom repeta întrebarea până vor răspunde ori că tacend, vor dovedi că aprobă uneltirile păcătoase.

DIN ROMÂNIA.

† Dr. N. Kalinderu. Știința medicală română a fost lovită de o grea pierdere.

Distinsul profesor universitar și senator dl Dr. Nicolae Kalinderu a încetat din viață la Leordeni, în noaptea de Luni spre Marți, după lungi și grele suferinți.

Moartea acestui ilustru savant, care a fost în același timp un distins om de societate, nu isbește numai, în mod dureros, familia sa pentru care avea comori de iubire, dar și facultatea noastră de medicină a căreia podoaabă a fost, Academia Română a căreia aparținerea ca membru corespondent, corpul medical român pe care l-a ilustrat o viață întreagă prin știința și distincțiune morală, și senatul din care făcea parte ea ales al colegiului universitar.

† Alexandru Lupășcu. Cu privilegiul înmormântării rămășițelor pământești ale mult regretatului Al. Lupășcu, dl G. Meitani, membru în consiliul de administrație al Creditului funciar urban, a rostit, la cimitir, următoarele cuvinte:

„Partidul național-liberal salută cu respect și adâncă venerație această sfântă imagine ce reprezintă pe cel ce a fost Alexandru Lupășcu.

Membru leal și statornic al acestui partid, el, Alexandru Lupășcu, l-a servit cu credință și cu devotament în toată viața sa.

El cel d'întâiu, ca secretar general de ministru, la 24 Ianuarie 1859, primi și răspândi știrea în Iași că Unirea este făcută în persoana aceluiași Domnitor al țării surorii, cari mai târziu era să dea naștere Statului român.

Alexandru Lupășcu luă parte la toate mișcărilor naționale ce cu prudență, treptat, treptat au așezat țeara în pozițiunea respectată de toți în care România se află astăzi.

Prefect, magistrat, membru al Corpurilor legiuitoare, vice-președinte al Camerei, președinte al Creditului urban din București, pururea activitatea sa a fost neadormită.

Călăuzit de o corectitudine exemplară de un patriotism fără margine, luă loc hotărât în rindul membrilor partidului național-liberal și, aci, își depuse toate stăruințele sale prin povețe, prin travaliu neîntrerupt să convingă pe mulți că acest partid, că conducătorii lui, sunt cei mai norociți în aflarea mijloacelor de a întări țeara și a o face să prospere.

Oa soldat disciplinat, plin de conștiința datoriei sale, nu cruțăa nici un sacrificiu când era vorba de afirmarea, de întărirea principiului de naționalitate.

Românismul era idealul său; suferind, încărcat de ani, obosit, Alexandru Lupășcu

cu toate aceste luă parte la ultima ședință a societății „Transilvania“... unde răci din nou, din care cauză boli și încetă din viață.

Alexandru Lupășcu, salutăm încă odată cu adânc respect imagina ta și te asigurăm că grațitudinea românismului îți va fi eternă!

Desvârlirea bustului lui I. C. Brătianu la Drăgășani. Mercuri a avut loc desvârlirea bustului lui I. C. Brătianu, ridicat în piața cea mare a orașului în fața primăriei.

Bustul și pedestalul, lucrata în marmură albă de sculptorul Bălăcescu au împreună o înălțime de 4 metri.

Deși ploaia neconținut, lume foarte multă asistă la solemnitate. Orașul este întreg pavoscat; în piață și la intrarea strădelor ce dau într'însa, mai multe arcuiri de triumf, frumesc împodobite cu verdeață și steaguri. În jurul monumentului, estrade pentru public.

Serviciul divin a fost oficiat de P. S. Sa Episcopul Atanasie Mironescu al Eparchiei Râmnicului-Noul Severin, împreună cu clerul din localitate.

Cel dintâiu care a luat cuvântul, după terminarea serviciului divin și desvârlirea bustului, a fost dl senator St. Filipescu, care a schițat viața marelui român și a oferit orașului bustul ridicat din inițiativa și cu a sa ch. bună.

D. G. Filipescu, primarul orașului, mulțumim în numele orașenilor, a primit mormonștii ca un omagiu adus ilustrului cetățean, dăvărata întemeietor al orașului Drăgășani.

În urmă, dl D. Sturdza, șeful partidului național-liberal, într'o caldă și înălțătoare cuvântare, a expus în scurt opera mare reață a lui Ion C. Brătianu, întemeietorul Statului român modern, aducând laude miștativel și darul făcut de dl senator Filipescu orașului Drăgășani, spre vecnică a mintire a vieții aceleia care ne a cordus spre o nouă viață.

A urmat apoi un banchet, în sala de ședințe a consiliului comunal, la care au luat parte peste două sute de invitați.

DIN DIETĂ.

În ședințele de ieri și alaltăieri ale Dietei ungare s'a urmat cu discuția asupra proiectului de buget al ministeriului de honvezt. După-cum se hotărâse deja, opoziția kossuthistă a atacat tare pe ministrul baron Fejervary, învinuindu-l că nu e duh ungu-rese în oștirea honvezească și că armata aceasta nu este de sine stătătoare ci i-se aduce generali din armata împărătească.

Cei cari au atacat întâiu și mai tare, au fost deputații Nesi Pál și Rákosi Victor.

Ministrul Fejervary li-a răspuns într'o vorbire foarte interesantă, spunând multe adevăruri despre înțelranța kossuthiștilor. A răspuns și învinuirei că de ce se cântă în Ungaria „Gott erhalte“ (Doamne ține), arătând că și textul și melodia sunt nu se poate mai frumoase și nu conțin nimic contrar constituției ungurești. Între altele venind vorba despre ce se scrie în gazete, a zis: „Nu vă luați după scrisesele gazetelor (budapestene) căci 99% din ce scriu, sunt minciuni.“ Kossuthiștii au și făcut îndată un mare târaboiu.

Studentii români și unguri la Roma.

Sub titlul de mai sus dl C. Brănescu, student și fost reprezentant al studenților români în congresul dela Roma, ne trimite un lung articol, „răspuns gazetelor ungurești“, carl umplusea colône cu pretinșul „fiasco“ al studenților români și cântau osanale victoriei studenților maghiari.

Spațiul ne impiedică a reproduce acest răspuns, care de altfel pentru

cetitorii nostri nici n'are înțelesul pe care l'ar avé pentru Unguri. Noi am dat adică relațiunilor despre congres așa cum s'a întâmplat, arătând atitudinea demnă a studenților din România și succesul lor îmbucurător. Dacă acum, cu toate acestea, ziazele maghiare spun contrarul, este încă o dovadă că de mult le place să calce alături de adevăr.

Heterodocșii luptând pentru ortodocșie!

„Arad és Vidéke“ în numărul său de Mercuri aduce sub titlul: „La alegerea de episcop“ — fără să mai spună dacă e vorba de un episcop coreligionar al d-lor dela „A. és V.“ sau creștin, român, papistaș sau altul — următorul prim-articol, datat din Budapesta:

Am cetit în prețuita d voastră foaie primul articol intitulat „Episcopul român din Arad“, al cărui conținut îl aprobăm; numai asupra articolului îl avem oare-cari observațiuni. Onoratul autor al articolului spune că toți deputații din comitatul Bihorului ar fi luat poziție pentru S. Sa părintele Mangra, — desi nu cunoaștem atitudinea d lui conște Tissa István, putem să spunem hoștârț, că mare parte a deputaților Bihorului și a celor cinci comitate, dacă nu ne înșelăm, dorește pe Augustin Hamșea de episcop al Aradului. Doars noi aprobăm, atât în interesul țării cât și în interesul concetățenilor nostri români, dacă S. Sa părintele Mangra, văzându-și rătăciria de până acum s'a lutors pe o cale mai bună, după-cum se poate ceti într'un ultim număr al ziarului Budapești Napó, că și-a „colindat Canosa“, — dar totuși, acela care atât de mult a păcătuit față cu patria și coreligionarii săi ca Mangra, purtarea aceleia nu se poate uita în 2-3 zile. Nici nu repetăm tot ce a spus Budapești Napó în articolul citat, căci cunoscut este nu numai la guvern, ci pentru toată lumea care a urmărit cu atențiune mișcările Românilor. Dar toars pentru acest motiv, apreciem atitudinea guvernului, care cătuși de puțin nu vrea să se amestece în cerul de competență al autonomiei poporului român, — dar după informațiunile basate de fapte, socotim de imposibil, eschis faptul, ca după un „mea culpa“ să se uite deo dată trecutul, și să se aştearnă giulgiu peste o activitate atât de antipatriotică.

Da, fie-care adevărat fu al acestui patrii, maghiar și român, va primi cu bucurie convertirea d-lui Mangra; dar înțasi să dea dovadă, să-și dovedească alipiarea neclintită și nemișcarea față cu statul maghiar, să rupă cu tabăra ultraștișilor, să se silasească să realizeze, fără gânduri rezervate, împăcarea; — și dacă pșiște pe acest teren, noi vom fi cei dintâi, cari îi vom deschide ușa intrării în aula episcopoească (Via hrist ? ! N. Tip) ca acolo să și poată continua activitatea binecuvântată pentru patrie și poporul românesc. Dar până nu vedem dovezi pentru aceasta, nu putem lua în balanță serioasă convertirea sa întâmplată în zilele premergătoare alegerii de episcop.

Și tocmai acum, în preseara alegerii de episcop ar puté să-și arate S. Sa părintele Mangra patriotismul, dragostea pentru legea sa și neamul său românesc, printr'aceea, că pătrâșind propaganda în jurul persoanei sale, ar repăși (möl köbög a... Gazeti N. Coleg), și fiind ramura de oliv în mână, ar crea în biserică, precum și în țeară armonia, armonia și liniștea, de care amândoi au așa neapărată trebuință! Acela o așteptăm ca prim pas, și dacă îl va face, credem în convertirea sa.

Paște murgule!

Alegerile dietale în Franția.

Paris, 28 Aprila 1902.

— Corespondență particulară. —

Duminecă în 27 Aprilie, au fost în Franția și în coloniile alegerile dietale cu sufragiu universal.

Resultatul e foarte interesant și favorabil pentru opoziție și trist și foarte deșastroos pentru guvern.

Lupta a fost mai înverșunată la Paris unde dintre 823,967 de alegătorii 620,433 s'au presintat la urnă cu toate că ploaia nu înceta nici pe un moment.

Parisul trimite în dietă 50 deputați. În 27 Aprilie au fost alegeri definitive 22 ear în 28 de circumscripții numind candidații majoritate absolută, în 11 Main va fi balotagiu.

Dintre 22 deputați aleși la Paris, 20 sunt opoziționali și numai 2 guvernamentali și e mare speranță că la alegerile suplimentare din 11 Maiu și restul să l câștige opoziția antisemită.

Asemenea și în provinciile guvernamentali au perdat mai multe locuri însemnate.

Ministri în mare parte au fost realeși, dar Leygues min. de instrucție și Millerand, min. de comerț sunt în periclu de a-ași pierde mandatul fiind în balotagii. — Tot sub balotagiu e și Brisson, presidentul camerei în ciclul trecut.

Dar și opoziționali au perdat pe șeful lor, pe „championul“ antisemit Eduard Drumont, care a rămas în minoritate în Alger.

Resultatul e următorul:

Dintre 591 de mandate sunt mandate câștigate definitive 411, ear 180 mandate stau sub balotagiu.

Dintre mandatele câștigate sunt 225 guvernamentale și să împart între republicani, radicali, socialiști și socialiști radicali.

Opoziția are restul de 186 de mandate, care se împart între naționaliști, conservatori și republicani antiministeriali.

E sigur însă că majoritatea mandatorilor de sub balotage o să le câștige opoziționali și mai ales naționaliști antisemiți.

Lupta deci nu s'a sfârșit ci din contră, acum se incepe o luptă pe viață și moarte, pentru majoritatea mandatelor.

Deci pe cum vedem, sufragiul universal îi poate da de cap dlui Waldeck-Rousseau, și-l poate costa portofoliul său. I. M.

Cătră toate reuniunilo noastre de meseriași.

— O rugămintă. —

Conferența meseriașilor români din opt localități, ținută la 15 Iulie 1901 în sebeșul-sășesc, în nobila sa preocupatiune de soarta clasei noastre de mijloc, numind comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ de comitet central executiv petru toate reuniunile noastre de meseriași, totodată l-a încredințat cu adunarea tuturor datelor aparținătoare activității, ce reuniunile noastre o desvoaltă în interesul meseriașilor de pretutundenea în general. Pe baza datelor astfel câștigate a lucrat apoi la aflarea căilor și mijloacelor celor mai potrivite și mai neapărate pentru dezvoltarea și perfecționarea meseriașilor la noi.

Pentru a ajunge cu mai multă ușurință la acest scop, hotărâre s'a luat, ca toate reuniunile activate și cele în alcătuire provisorică să facă despre a lor activitate cu sfârșitul fiecăruil un rapoarte detaliate, din cari să se reoglindeze toate lucrurile săvârșite de reuniune în cursul anului.

În aceste rapoarte să se cuprindă între altele și numărul meseriașilor (măiestri, calfe, învățaței) aflători în localitate, soiul meseriilor reprezentate și a celor-ce nu au reprezentați, dar cari s'ar bucura de trecere în localitate și în împrejurime. Mai departe a arăta pe lângă lucrările întreprinse de reuniune și de meseriași și cele-ce dorit ar fi să se întreprindă în folosul dezvoltării meseriașilor nostri și în fine arătând, dacă meseriașul nostru est în înaintare sau în decădere; pentru cazul din urmă a viza la mijloacele, ce ar fi să se aplice pentru delăturarea pedecilor, ce stau în calea dezvoltării.

Pătrunși de însemnătatea misiunii ce ni-s'a dat, ne permitem a ne ruga cu frățească dragoste de conducătorii reuniunilor noastre de meseriași să binevoiască a înșista pentru compunerea raportului general despre activitatea reuniunii până la sfârșitul anului 1901 și a ne trimite cel mai

țărziu până la 1 Iunie n. e. o copie a raportului, însoțit de conșemnarea membrilor ordinari și ajutători cum și de un exemplar al statelor reuniunii.

Sibiu, 12/25 Aprilie 1902.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, ca comitet central executiv al tuturor reuniunilor de meseriași.

V. Torășianu, președinte.

I. Apolzan, notar.

„VIITORUL“.

Aflăm cu deosebită plăcere, în Sân-Miclăușul-Mare se va înfiș o bancă. Prospectul e gata de șubscris și tipărit și în curând se trimite în toate părțile.

E vorba că banca să se întieze cu un capital de 400.000 jr. În 2000 acții de câte 200 coroa o acție.

Prospectul este șubscris de toți fruntașii de prin acele părți. Astfel d-nii Dr. N. Oporean, avocat în St. Miclăușul-Mare, preoții I. Popvici, Terente Oporean, Dr. Epaminona Lucaci, Silviu Bichiceanu, I. Stana, notarii I. Tripa, I. Stana, învătătorii P. Băran și A. Lipovan, proprietarii G. Târziu, G. Oporean, G. Mezin, Eremie Mezin, P. Fumor, P. Plagoe, I. Târziu, N. Albu și alți muți.

Dumnezeu să le ajute!

AVIS.

Având în vedere că din 327 coale de colectă câte s'a distribuit din partea noastră spre scopul zidirei casei parohiale până astăzi abia ni-au încurs 42 coale, ni luăm voie a ruga respectuos pe toți Prea Stimății colectanți ca să binevoiască a retrimite listele în timp de opt zile dela data prezentei, căci fiind timpul înaintat, am uori să începem zidirea, și de altă parte avem cunoștință că pe unele liste s'ar fi colectat unele sume și între astă de împrejurări nu ne putem orienta la punerea în curgere a zidirei.

Cu dragoste șemnez. În numele comunei bisericesti

Aga, (Datul publicării).

Filip Vuia paroch gr.-or.

ULTIME ȘTIRI.

Londra, 1 Maiu. La bursa se menșinna știrea că Delarey și comanda sa a primit pacea.

Bruxella, 1 Maiu. Știri șosite din Transvaal anunță că Botha, De-Wet și Delarey, dimpreună cu trupele lor, a respins propunerile de pace ale Englezilor și astfel ori-ce nădejde de pace este zadarnică. Lupta va urma și cu mai mare înverșunare.

Constantinopol, 1 Maiu. Câțva oameni dintr'o bandă bulgară risipiș au atacat o fermă în apropiere de Marovce, pe linia Salonic-Ueskueb; proprietarul fermei, Mulah Metiș a fost rănit, ear fiul acestuia, în vârșta de 15 ani, ucis. Șărind în ajutor locuștorii din apropiere, bandiții s'au fugiat ear în munți.

Pentru pafa liniei ferate Salonic-Ueskueb, s'au trimis mai multe sute de rezerviști turci.

Petersburg, 1 Maiu. În guvernamentele Pultava și Charkow, lucrătorii din orașe făcând cauză comună și țăraniș revolțaiș sunt peste 18.000 oameni în stare de rebeliune.

În guvernamentul Moscova lucrătorii din mai multe fabrici de mătase și bumbac răsvrătindu-se, s'au trimis trupe de infanterie și cavalerie contra lor.

A urmat o ciocnire șângeroasă au fost mai mulți morți și răniți.

PENTRU ȚĒRANI.

In fruntea ziarului nostru vorbim de însemnătatea politică și de rezultatul practic a purtării Românilor în adunarea de Mercuri a comitatului Aradului. Aci dăm în întregime interpelarea dlui Dr. Suci.

Interpelării i-a premers următoarea vorbire:

„In anul 1898 și 1899, când pentru acoperirea golului lăsat în casa comitatului prin hoțiile săvârșite de Krivány ni s'a cerut să plătim 20% dare suplimentară, am fost mângâiați, spunându-ni-se că țărănimea nu va simți greutatea acestei dări, pentru-că în același timp darea pentru drum se va coborî dela 10 procente la 8 procente. Așa s'a și făcut. Insa numai pentru contribuții cari plătesc dare după procente. Pentru minimaliști nu s'a făcut nici o schimbare, ci a rămas să plătească tot darea de până atunci. Se știe însă, că partea covârșitoare a numărului contribuțiilor sunt minimaliștii. Comunele, mai toate românești, dela deal și pădure, sunt locuite tot de minimaliști, de țărani cari abea-și târâsc vieța de p'o zi pe alta și pentru cari cele 6 coroane cât trebuie să plătească sunt o sumă respectabilă, cari, prin urmare, simt mai tare povara și a dărilor grele de tot felul și a hoțiilor lui Krivány.

„In interesul acestor obiduiți imi ridic deci cuvântul, și fără a voi să fac o chestie politică ori națională, ci apelând numai la simțul D-Voastră de dreptate, vă rog să mă ascultați și să ne ajutați a lecu un rău, care poate că nu intenționat s'a săvârșit, dar fapt e că bieții noștri țărani îl simt foarte.

„Este, într'adevăr, o mare anomalie, ca favorul de a li-se scărița darea pentru drum să li-se facă numai celor ce plătesc dare după procente, va să zică celor bogați, ear clasa săracă, minimaliștii, să simtă numai ea greutatea în urma hoțiilor lui Krivány.

„Cum sunt încă ani mulți în cari vom trebui să plătim dare suplimentară pentru acoperirea banilor defraudați, mai ales în urma lipsei de control a celor-cel'au pus pe Krivány păzitor peste banii publici, socot că e la loc următoarea interpelare, pe care o adresez dlui vice-comite:

1. Adevărat este, că atunci când pentru acoperirea sumelor defraudate de Krivány s'a cerut votarea de 20% dare suplimentară, congregația a hotărît, pentru ușurarea publicului, care și așa p'ătește dare multă, ca să se scadă cu tot atâtea procente darea pentru drum?

2. Adevărat este, că scărițarea aceasta s'a propus și s'a exoptat dela guvern numai pentru cei cari plătesc dare de drum după darea directă, până ce darea de drum a minimaliștilor, a celor ce plătesc dare mai puțin de 30 respective 15 floreni, va să zică 3 și 6 coroane dare de drum, a rămas aceeași? S'a ajuns astfel situația ciudată, că până ce contribuabili mai cu stare nu plătesc cu nimic mai mult, va să zică nu simt greutate pe urma defraudărilor lui Krivány, până atunci clasa mai săracă, deși simte îndestul greutatea dării de drum și așa prea mare pentru dânsa, mai geme și sub povara dării suplimentare Krivány.

3. Recunoaște dl vicispân, că starea aceasta precară trebuie de urgentă îndreptată și este dispus să întreprindă pașii pentru micșorarea dării de drum și a minima-

liștor, și încă așa-fel, să fie resplătiți și pentru nedreptatea suferită de patru ani?

Vice-comitele Dálnoky raspunde îndată. Zice că deja în anul trecut s'a vorbit de afacerea aceasta între mai marii comitatului. A recunoscut atunci nedreptatea și este și azi de părerea că trebuie îndreptare. Făgăduiește că pentru viitor va lua măsuri ca minimaliștilor să li-se facă reducerile cerute de Dr. Suci.

Dr. I. Suci e mulțumit de răspuns și adaugă numai atâtea: dacă nu s'ar putea face minimaliștilor reducerile drepte din cauză că atunci s'ar naște lipsuri la fondul pentru drumuri, apoi să se urce mai bine cu 10% darea de drum a clasei bogate, ca astfel săracilor minimaliști totuși să li-se aducă ușurare (aprobări generale: „Trăiască“ și „Helyes!“)

Venind vorba asupra siguranții publice, dl protopop al Șiriei G. Popovici atrage luarea aminte a d-lui vicispân asupra furturilor de pela promontoriu. Arată și cauzele: cei puși să facă cercetare, geandarmii, nu știu limba poporului, prin urmare nu sunt în stare să știricească. Cere deci ca prin comune române să fie ținuți numai geandarmi cari știu bine românește, și peste tot: să se institue o pază mai bună ca cea d'acum, când s'a ajuns ca ziua'namiaza mare să se comită cele mai îndrăznețe furturi.

Vice comitele recunoaște scăderile siguranții publice și făgăduiește că se vor lua măsuri de îndreptare.

Intre obiectele mai de însemnătate ce s'au mai pertractat, este îndeplinirea locurilor vacante de membri ai congregației. Pentru alegerea la locul vacant din *Pectea-maghiară*, cercul II președinte va fi *Mezei Antal*; cercul *Agris*, președinte va fi Dr. *Bogdanfi Béla*; la *Socodor*, *Mehes Gáspár*; *Otlaca*, *Vitmann János*; *Zimandkóz*, *Vécsei Miklos*.

Pentru cele două stipendii din fundatiunea „Bibics“, dintre cinci candidați, elevi de gimnasiu, au intrunit majoritatea: *Dávid Iosif* 91 voturi și *Martzi A* 89 voturi.

DIN BĂNAT.

Incă o *ispravă d'a „neamurilor“.*

Biserica noastră gr.-or. din *Utvin* a avut și are din vremuri 5 acții de ale „Albinei“, cari în timpul când acest institut a făcut emisiunea a doua de acții a avut și au și acum o valoare de curs de circa 600 cor. bucata.

„Albina“ a făcut emisiunea astfel, că fiecare acționar a putut să reflecteze la încă o acție de fiecare acție ce avea solvind pentru o acție din emisiunea a două valoarea nominală de 200 cor.

Această emisiune a fost pentru acționarii de atunci un favor nespus de mare, căci dânsii au ajuns pentru 200 cor. în posesiunea unei acții, care a valorat și valorează și astăzi circa 600 cor.; fiecare acționar deci a putut câștiga dela fiecare acție circa 400 cor.

Să vedem ce s'a întâmplat cu acțiile din emisiunea a doua a bisericii din *Utvin*, care aparține inspecțiunii protopopului Dr. *Putici* din *Timișoara*.

Când „Albina“ a provocat pe acționarii să se lasine ca reflectanți la acțiile din emisiunea a doua, și biserica din *Utvin* s'a insinuat ca reflectanți la 5 acții nouă având deci a solvi pentru aceste 1000 cor., valoarea nominală; aceasta s'a solvit la institutul numit în mai multe rate și

după ce suma întreagă a fost solvită, aceste 5 acții pe baza conclusului comitetului și a sinodului parochial din *Utvin* adus în Iunie 1896 și a senatului episcopesc al consistorului din *Arad* adus în ședința XXI. dla 1 Iulie 1896 sub Nr. 571. (Exib. 3316) se transcriu nu pe biserica noastră din *Utvin*, ci pe protopopul Dr. *Traian Putici*, pentru-ce Dr. *Putici* s'a obligat să facă bisericii un dar bisericesc pentru preț în valoare de cel puțin 200 cor.

Acum să analizăm nițel lucrul.

Biserica din *Utvin* ar fi primit pentru 1000 cor. 5 acții, cari și atunci au valorat și și acum valorează circa 3000 cor., deci ar fi ajuns la un câștig curat de circa 2000, dar acest câștig de 3000 cor. l-a cedat pentru 200 cor. lui Dr. *Putici*, care astfel a profitat din operațiunea aceasta circa 1800 cor., ear biserica s'a păgubit cu 2000 cor.

Nu-i vorba, lucrul s'a făcut precaut și cu observarea formelor recerute; comitetul și sinodul parochial s'a învoit la acest tîrg, consistorul l-a aprobat, biserica din *Utvin* deci în mod legal a renunțat la câștigul de 2000 cor., ear Dr. *Putici* în mod legal a câștigat prin acțiunile bisericii circa 1800 cor.

Motivul de formă la acest tîrg va fi fost acela, că biserica ne avînd bani, nu poate reflecta la acțiile din emisia nouă, căci alt motiv nu poate exista, deoarece biserica fiind săracă, nu e în poziția să renunțe eac-așa la un câștig de circa 2000 cor.; acest motiv însă e numai tras de pîr, căci în scopul acesta ori și cine ar fi creditat bisericii un împrumut de 1000 cor. și dacă biserica nu ar fi avut nicăiri acest credit, totuși putea câștiga banii de lipsă lombardînd acțiile vechi pentru prețul celor nouă și astfel și-ar fi realizat peste noapte câștigul de circa 2000 cor. Dacă nu a știut această comitetul și sinodul parochial din *Utvin*, a știut-o și a trebuit s'o știe protopopul Dr. *Putici*, care e om de bancă și consistorul, în a cărui frunte a stat marele financiar episcopul *Meșian*.

Nu știm, dacă Dr. *Putici* a cinstit bisericii darul de 200 cor. ori ba, dar și în cazul, că a făcut această cinste, bilanțul cestiunei se încheie astfel:

Biserica din *Utvin* a fost păgubită cu circa 2000 cor. din care protopopul Dr. *Putici* a câștigat circa 1800 cor.

Eată un lucru, care încă caracterizează destul de bine sistemul *neamurilor*, pentru a cărui reînviere lucră acum din ruptul capului satelișii lor.

Ne luăm voia a întreba pe d-nii deputați ai sinodului diecesan, că le convine oare această *ispravă* și că aveu-vor dinșii inimă și sufletul de-a re'nvia acelu nefericit sistem al *neamurilor*, care nu iau îndestulit cu despoarea singuraticilor, ci în mod ingrozitor s'a năpustit și asupra bisericilor — despoindu-le, ca acelea *neamuri* să devină repede îmbogățite și în acel nefericit cas, diecesa *Aradului* ar fi cea mai nefericită diecesă!!

Dee Dumnezeu să nu-și ajungă scopul!

E.

Românii ținînd drumul lui Napoleon-cel-Mare.

(Episod din istoria militară a Românilor ardelenți.)

Din istoria campaniei lui Napoleon în Italia (1796—1797) e cunoscut faptul, că războinicul împărat — pe atunci numai general tiner, de două-zeci-și-patru de ani — trei zile s'a svîrcolit de giaba să respingă un batalion de Austriaci, pe care dacă l-ar fi putut birui, ar fi zdrobit întreaga armată austriacă.

În raportul ce-l face însuși Napoleon către directorii republicei spune limpede, că singur acest batalion l-a adus în nepuțința de-a încungiura și de-a nimici cu to-

tul armatele imperiale ale Habsburgilor. El admiră statornicia și vitejia acestui batalion „îndrăcit“ și n'are destule cuvinte să laude îndărătnicirea acestor Nemți, a căror rezistență a fost într'adevăr neînchipuită de eroică. Cronicarii pun în gura lui Napoleon cuvintele că de-ar avea el un asemenea batalion, ar ajunge la Viena în trei zile.

Napoleon însă nu știa pe cine laudă. Acest batalion nu era de Nemți. În întreg batalionul era un singur neamț, maiorul, și-l cheamă *Voestenrad*; toți ofițerii și soldații batalionului până la unul erau Români. Ei, Românii au apărut podul, peste care n'a putut trece Napoleon trei zile de-a rîndul, cu toate că el, dură însăși spusele sale, s'a opintit în chipul cel mai desperat să forțeze podul și zăgazul de peste *Apone* și mocirloasele lui *maluri*.

Era batalionul al doilea dintr'al doilea regiment de plășii români, din Nordul *Ardealului*. Celelalte două batalioane ale regimentului se luptau pe vremea aceasta la *Rin* cu oștirile republicei. Românii pe vremea aceea formau în Austria o armată separată, un corp mic compus din două regimente de infanterie cu tunuri, și unul de cavalerie. Regimentul de cavalerie n'a avut prilej să se distingă în lupte; regimentele de infanterie însă — unul în Nord la *Năsăud*, altul în Sud, la *Făraș*, — a fost oaste de elită, o dorobănțime despre care un istoric austriac zice că „era singura oaste, pe-ale căreia urme puteau Habsburgii s'alerge cu încredere veghiată pe câmpul de luptă“.

Termenul obișnuit de „*phalanx valachica prima, secunda, tertia*“ pentru batalioanele unui regiment și ale celui-alt se regăsește mai prin toate ordinele de zi ale armatei austriace, până la 1866, date pe timpul luptelor căte le-au purtat Habsburgii dela 1796 încoace. Ele au fost avant-garda oștilor imperiale, și de nenumărate ori generalii își cereau onoarea de-a li-se da oaste un batalion „*transilvanic-valah*“ sub comanda lor. Și earăși de multe ori, după multe lupte mari, căte o „*phalanx valachica*“ era scoasă și laudată în fața întregii armate („in conspectu totius exercitus“ e termenul întrebuițat de generali, în rapoarte.)

După-ce Napoleon veni în Italia și luă comanda supremă, oștirile au fost bătute mereu. Împăratul Austriei, vîzîndu-se strimtorat, a trimis în Italia alte două corpuri de armată. Într'unul din acestea se află și batalionul românesc al doilea. Amîndouă corpurile aveau să se unească, dar nu le-a dat răgaz Napoleon. În cele dintâi zile Napoleon a fost bătut de primul corp la *Piave*, a fost respins apoi după câteva zile dela *Verona*, ear în a treia luptă la *Caldiaro*, unde Napoleon a atacat pe Austriaci cu toată puterea oștilor sale, a aflat atîta rezistență încît a trebuit să se retragă și a intrat în grijă, căci sosea celalalt corp de armată din *Tirol* și-i cădea în spate. Napoleon atunci a atacat din nou corpul de oaste ce-l avea în față, ca să-l împingă îndărît și să-și facă drum larg.

Posițiunea cea mai importantă pe care trebuia s'o ia Napoleon era tocmai podul dela *Areolo*, la *Areda* *Veneției*. Dacă ar fi luat Francezii podul, armata austriacă ar fi fost la rîndul ei, ca încungiurată și atacată dela spate, și ar fi fost fără doar și poate nimicită.

Apărarea podului a fost încredințată batalionului românesc. Se înțelege, malul era de altă oaste, dar podul însuși era dat în seama Românilor.

Chiar în capul podului stetea căpitanul *Rotar*, care a și fost ucis în ziua dintâiu. După datele oficiale, cei ce s'au luptat în fruntea frunții au fost stegarul *Toader Răul*, sergentul *Grăvilă* și căpitanul *Herța* cu cetele lor.

Nu e de comparat, bine-înțeles, dar cu toate acestea pomenesc aci lupta dela *Călugăreni* pentru-că amîndouă aceste lupte

au puncte de asemănare. Francezii izbîră pe Români cu adevărată furie. Generalul Augereau cu steagul în mână mergea însuș în fruntea ostașilor; neisprăvind nimic, a luat atunci Napoleon steagul și a comandat atacul în persoană. În lăvălmășia adjutantului său, Munon, a căzut lângă el, Lannes generalul a fost rănit, și însuș Napoleon, apucat de vîrtejul soldaților sei cari fugiau, a ajuns în mocirlă și a scăpat cu greutate din noroin.

A doua zi lupta la pod, cu Români a ținut din zori pînă seara. Napoleon însă, prin mișcări dibace, a încușgurat poziția și a făcut a treia zi pe la amiază să se retragă Austriacii din poziția lor. Români însă la pod au ținut lupta pînă în amurg și apoi s'au retras și ei.

Într'acele trei zile au murit din batalion un căpitan și o sută treizeci și cinci de ostași, trei căpitani și doi locotenenți și șase sute cincizeci și patru de soldați au fost răniți. Un căpitan cu 45 de oameni au ajuns în captivitate. Dintre răniți au murit în zilele viitoare 260, așa că apărarea podului au plătit-o Români cu viața a 395 de oameni. În mâinile Românilor au încăput 350 de Francezi, luați ca prizonieri. Într'aceste trei zile a fost o luptă grozavă, ceea ce se vede din numărul morților care se ridică la 20.000, cam pe atîta Francezi ca și Austriaci.

Acesta a fost „Indrăciul” batalion, pe care-l laudă Napoleon cu așa de mari cuvinte. O „falangă valahică”. Ear fapta ei, care i-s'a părut așa de eroică și îndrăzneală celui mai îndrăzneț general al timpurilor moderne, a fost și atunci recomandată prin ordin de zi, ca exemplu de statornicie și vitejie, și este și astăzi preamărită și neuitată. Și acum se mai dă ca exemplu, fie prin scrierile istorice, fie prin cărți de carte tineretului, numai că — se înțelege — batalionul e numit „de nemți” sau cel puțin „batalion austriac”, dar nimeni nu și mai aduce bine-bine aminte, că el într'adevăr era „transilvanico valah”.

G. Coșbuc.

Constantin Stolnicul Cantacuzin.

Dam azi portretul vestitului boer Constantin Stoelnicul Cantacuzin. Scriitor de seamă. Mai pe larg vezi foia „Unirea principatelor”, numărul acesta.

Dela sate.

De 2 ani, de când avem de vice-notar pe evreul Illés Károly, în notariatul Bujorului afacerea și interesele comunelor merg din zi în zi tot mai rău; reprezentanții încă la prima alegere nu au avut încredere în Illés și l'au trântit, ear la a doua alegere nefiind alt candidat, cu câți-va reprezentanți slugarnici a reușit.

sit (pentru-că a luat dela bietul popor mai mult decât îl prescrie legea) cu 100 de coroane. Nicl aceasta nu i-a servit de învățatură ci a început cu cortesiile, atît la alegerea de deputat cît și la alegerea membrilor comitatească, alegătorii au voit să-și aleagă membri români cari cunosc starea poporului și-î pot reprezenta cu demnitate; dar jidanul a umblat dela ale-

Dar nu i-a servit alegerea primă de învățatură, că putea să vadă că poporul nu are încredere în persoana sa; dar dînsul nicl grija nu are de toate acestea, îndată ce ocupă postul a și face mendrele: dela popor a luat execuție prea multă, dar câți-va oameni au mers la di vice-comite și s'au plîns contra lui Illés, vice-comitele a ordonat cercetare și jidanul au fost pedep-

gătorii la alegătorii să voteze cu candidatul lor, și e drept că a aflat și atari alegătorii cari de frica jidanului au votat cu ai lor; alegătorii din Bujor dela cel dintîiu pînă la cel din urmă au votat cu candidații naționali, dovadă că în Bujor sunt mulți oameni cari abonează ziare românești de unde pot învăța ca vo'rurile lor să nu le dea la străini.

Dar jidovașul nici cu aceste nu s'au îndestulat ci să amestecă și afacerile comunelor; așa Luuî în 8[2]1 la 2 d. a. au fost alegerea de tutor orfanal al notariatului Bujor: alegerea s'a săvîrșit sub controla domnului protopretor al Făgetului L. Schöenfeld, ear ca președinte al scrutinului a fost designat inteligentul și harnicul preot din Bujor Dimitrie Iosof.

Alegerea a decurs în ordinea cea mai perfectă. Candidații au fost 2: Nicolae Petric, actualul tutor orfanal care au fost 9 ani jude comunal ear de 12 ani este neîntrerupt tutor orfanal, ear contracandidatul său a fost Vasilie Morar, care după lege nici nu are drept fiind-că pe dînsul nu este scris nici un jugăr de pămînt, și numai acela poate fi ales după lege care plătește dare; dar candidatul nou s'au lăsat sadus de jidovașul de vicenotar Illés, care a cucerit satele de-a rîndul cu candidatul său, dar reprezentanții nu s'au lăsat ademiniți de jidanul Illés.

Pe lîngă toate sfortările și cortesiile sale au rămas în minoritate; pentru-că poporul a văzut în mai multe rînduri pe ce căi rătăcite voește jidanul a-î conduce.

Bine s'au purtat alegătorii din Bujor cari toți au votat contra candidatului lui Illés, și le poate servi de învățatură celorlalte comune din notariat, că Bujoreni la orice alegere și la toate lucrurile sunt solidari dovadă că au un conducător harnic.

Am văzut pe unii din reprezentanți cum s'au lăsat ademiniți din partea jidanului, la unii s'au lăsat jidanul chiar și bani pentru traură și mai să voteze cu candidatul său iudovașul reprezentanții din comuna Botinești afară de judele comunal toți alegătorii au votat cu partisanul lui Illés, urmarea au fost: că contracandidatul M. au rămas în minoritate, și au fost ales harnicul econom și episcopul din Bujor Nicolae Petric.

Bine s'au purtat toți jidovii comunei afară de slugarnicul și lingșitorul de Damaschin Gergina, jude comunal din Sărdculmic, care face orice lucru numai să placă jidovului.

Dar pînă Români au conducătorii harnici, pînă atunci nu-i poate ademini străini cum este și Illés Károly, care Dumnezeu știe din ce interes voește să conducă poporul pe căi pierzise; de altfel este pus sub cercetare disciplinară.

Am înșurat mai multe isprăvuri de ale jidanului, ca poporul nostru să vină odată la cunoștință, ca să nu te lase condus de străini, ci la orice lucru, precum și la orice alegere să ceară sfatul dela conducătorii săi naturali, a căror datorință este a conduce poporul la cele bune. Pagubă că comuna noastră nu se află în tractul Lipovei, că altfel protopopul Hamsea ar fi putut angaja pe jidanul nostru de főkortes, ca să rîucească cu candidatul său; dar la timpul său vom și noi în ce chip să ne scăpăm de el.

Bujor, la 30 Aprilie 1902

Un reprezentant.

UNIREA PRINCIPATELOR.

Conferență.

(Urmare).

După strălucirea culturală națională din veacul al 17-lea, vine spre nenorocirea neamului, într'al 18-lea veac perioada de cultură grecească, care înăbușe minunatul început al unității noastre culturale. Dar, Dumnezeu nostru, al căru nume strămoșii îl adărau chiar sub jugul celui mai grele apăsări, a protegiat și de astă dată pe alesul și iubitul său popor: căci pe când aci, la noi, dincoace de Carpați, mîntea și gîndirea românească de altă dată era aplecată sub jugul grecismului, dincolo, la frați, peste Carpați, mințile cele mai alese ale neamului se adăpau la cultura și lumina cetății eterne a Romei, pentru ca, întorcîndu-se acasă, să fie izvorul rededeptării naționale, care să reverse peste întreg câmpul românismului putere nouă dătătoare de viață, adică întărirea conștiinții asupra originii noastre române, asupra stăruinții noastre într'acest pămînt și asupra desăvîrșitei unității sufletesti a neamului.

Zic, să întărească numai, Onor. Auditoriu, conștiința asupra acestora, căci, cum am avut cinstea a spune adineaori, această conștiință asupra originii noastre române și asupra unității noastre etnice și psihice a viat veșnic și dintr'un început în mîntea și inima neamului românesc.

Ca să ne încredințăm de aceasta, n'a vem decât să căutăm la cronicari, acei cari ne-au păstrat istoria noastră națională și a căror opere, alături de ceasloave și psaltri,

de minee și alexandrii se citeau cu drag de cătră toți strămoșii noștri cărturari.

Vornicul Grigore Ureche spunea „că dela Râm ne tragem”, dela Traian, care de peste munți, pînă la Dachl au descălecat Râmleni, pentru ca să mai poată a și ridica capul Dacii împotriva împărății”, dela „Traian, împăratul Râmului, a cărora se cunosc semnele puterii lui, pe unde au tras val troian”.

Miron Costin scrie „cartea pentru descălecatul dintîiu”, — adică a lui Traian, anume pentru a înrădăcina în mîntea conștințelor săi conștiința originii lor române, cărora le spunea „că și Moldovenii și Muntenii și și Ardelenii toți de un neam sunt, românesc”.

Constantin Stolnicul Cantacuzin, care a început a scrie o istorie a tuturor Românilor, chiar și a celor din Balcani și Pînd, scrie:

„Ear noi Români suntem adevărați Romani în credință și bărbăție, din care Ulpia Traian au așezat aici în arma lui Decebal, după ce de tot l'au supus și l'au pierdut. Inșă prin Români se înțeleg nu numai cetățile de aici, ci și din Ardeal, care încă și mai neași sunt și Moldovenii și toți căți și într'altă parte se află și cu această limbă, măcar fie cevaș mai osebîtă în niște cuvinte de amestecătura altor limbi, cum s'au zis mai sus, ear tot una sunt, că dară pe această, cum zic, tot Români îi și nem, că, toți această dintr'o fantăuș au izvorit și cură”.

Învățatul principe Dimitrie Cantemir, patriarhul istoriografii române, în „Hronicul romano moldo vlahilor” scrie: „Româ-

nii din Dacia de astăzi, care sunt Moldovenii, Muntenii și Ardelenii sunt din neamul lor hîrești Romani dela Italia, de Traian împăratul aduș”, că „Români au lo cutit necurmat în Dacia, precum și pînă astăzi leușese” și că „pe Romano Moldo-Vlahii noștri, Roma maica din lăuntruile sale născîndu-i, i-au aplecat și i-au crescut. Traian părintele cu obiceiele și armele românești învăștîndu-i, a Daciei adevărați moștenitori i au pus, și cu curat sîngele fiilor săi pe Dacia, care mai înainte barbară eară, au evghenișit o (nobilat-o)”.

Eară, Onorat Auditoriu, cum cronicarii și scriitorii dădeau expresie, într'un mod fericit și ales, ideilor ce conștiința neamului le păstra cu sfluenie din neam în neam și cum prin ei, ele au viat în vremile grele de așpire culturală venetică, pînă ce au căpătat nouă și puternică viață prin învăștări ardeleni dela sfîrșitul celui de al 18-lea veac.

Strălucita trinitate a acestor învăștări: Samuel Micu, Gheorghe Șincai și Petru Maior prin scrierile istorice și lingvistice, ca „Istoria Bisericească”, „Hronicul Românilor” și „Istoria pentru începutul Românilor în Dacia Traiană” dovedesc ca priasoință, mai ales străinilor, romanitatea neamului latinitatea graului, stăruința noastră în Dacia, unitatea etnică și psihică a neamului, românesc dănd o nouă îndreptare întregii noastre mișcări culturale. Ucenicii lor, numărîndu-se în Ardeal, reprezentanți în Țara Românească prin inimosul dar nefericitul Gheorghe Lazăr, și prin Marele Heliade și în Moldova prin străduitorul Gheorghe Asachi lucrează din rășputeri pentru rededeptarea

națională, prin infiltrarea „in eum et sanguinem” al neamului a ideilor conducătoare de mai sus și pentru promovarea unității culturale.

Acum, veacul al 19-lea, scel numit de comun al naționalităților, putea mîna în părăsitul și oropsitul răsărit, la Români, duhul de reconstituire politică pe temelii naționale a popoarelor, căci ajungea n'ogor bine pregătît.

Cu aceste socot că am dat, recunosc nu tocmai lămurit, răspuns și la a doua întrebare ce ne o pusem la începutul acestei disertații, că adică, cum s'a născut și desfășurat, în cursul vremii, idea unirii? Ea s'a născut odată cu poporul român, a viat veșnic în conștiința și inima lui, s'a intrupat în privire culturală în veacul al 17-lea, s'a merținut, mai ales prin cronicari, în veacul al 18-lea și a sbucnit în toată strălucirea ei la începutul celui de al 19-lea veac, prin învăștări transilvăneni și discipulii lor.

Acum, de sigur, vom putea înțelege mai bine icoana vremurilor ce a adus unirea principatelor, cunoscînd temelii pe care s'a clădit această unire.

In întîia jumătate a veacului trecut, ideia unirii se înfășura tuturor Românilor ca unicul leac de regenerare națională; și în vîrtejul pres hîmbărilor politice de tot soiul, ce să succedau, câte odată în chip atît de surprinzător — în toată Europa, Românilor li se părea înșicioasă și grabnică preschimbară ei în fapt.

Eară de ce ea apărea pretutindenea în produsele spirituale ale Românilor că-

acest cuvânt, dar bănuiesc că zic: m'am dus la Dunări, pe lângă Dunări, și numai cărturarii neștiind să scrie ca țaranul și neputând împăca pe e curat al Muntenilor cu e al lor, au ajuns — dintâiu numai ortograficește — la compromisul acesta. Apoi s'au obișnuit să-l rostescă așa cum îl vedeam scris.

Cine are dreptate, Munteanul ori Moldoveanul? Dreptatea cea sfântă o are Moldoveanul, dreptatea legii generale, dar Munteanul are dreptatea excepției. Adevărat e, că de multe ori Muntenii stau singuri cu câte o vorbă, în privirea tuturor celorlalți. Românii, muntenii foarte des stau alături cu Moldovenii, împotriva Românilor cei de dincolo de marginea regatului. În cazul nostru e curios lucru, că Moldovenii stau singuri împotriva tuturor celorlalți și Ardeleanii și Bănățenii rostesc Dunăre, ca Muntenii. Cu toată dreptatea lor, Moldovenii rămân în minoritate, și poate vor rămâne, și Dunărea lor va fi un provincialism. Ce neam de vorbă o fi Dunărea noastră să nu se supere legilor limbii? Cum a rămas ea la cea mai mare parte de Români, ca excepție Dunăre și nu Dunărea?

George Coșbuc.

Chestiuni din învățământul

„Religiunii” în școlile elementare.

(Urmare).

În istorioara „Samuil”, care numai unitate metodică nu se poate numi, obvin cuvintele: „Samuil din porunca lui Dumnezeu le unge (i. e. Israelitenilor) de rege pe Saul, tocmai când acesta căuta niște asini perduți ai tatălui său”. Din aceste cuvinte — ridicole, căci sunt o reasumare dintr'o lungă povestire — d niț Ludu și Dariu scot următoarea „Învățătura morală”.

„Saul căutând asini cei perduți ai tatălui său, câștiga coroana împărătească; și noi putem câștiga o coroană și anume o coroană cerească (zarul lui Dumnezeu), dacă ne vom învârti cu credință și cu dragoste datorințele noastre aici pe pământ” (pag. 42).

Nu rideți! La aflarea acestei învățături, așa bună sau rea cum este, te poți lega de câte-va cuvinte din textul istorioarei; cum însă va scoate cine-va din „Învierea lui Isus” învățătura de credință, luată din „Catehism” (?): „Și s'a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont și a pățimit și s'a îngropat...” (pag. 100) sau din „Pogorirea Duhului sfânt peste Apostoli” învățătura „Duhul sfânt... a grăit prin proroci...” (pag. 104)?

Dar să întoarcem foaia. Cum să poate ca din o materie biblică, de ajuns pentru sute de unități metodice, nu sunt scoasă nici cele mai ales — de credință? Să poate, ca să îndopî elevii școlii populare, din două clase, cu o materie biblică estinsă pe 100 de pagini, fără ca din această materie să nu faci cât decât cunoscui pe școlari cu ființa lui Dumnezeu, cu însușirile lui mai însemnate, cu însușirile sufletului omenesc, cu urmările păcatului strămoșesc pentru Adam și Eva precum și pentru oameni și natura eternă, cu chemările lui Isus etc., tot atâtea învățături, pe cari să basează întreaga religioasă creștină? Apoi să nu scoți din atâta amar de materie biblică măcar pentru fiecare poruncă dumnezească sau bisericască cel puțin câte o învățătură morală?

De altă parte să spunii elevilor, că „pe om l-a făcut Dumnezeu după chipul și asemănarea (și) sa” și după aceea „a suflat întrânsul suflet nemuritor” (pag. 6) cu alte cuvinte, dacă omul, până a nu avea suflet, era după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, apoi Dumnezeu are corp material, e cu mâni, cu picioare etc. Să le mai povestesci apoi, că „Dumnezeu mai făcu și o mulțime de lucruri nevăzute, pe cari noi le numim duhuri sau îngeri” (pag. 6), în care cas și sufletul omenesc e inger, căci și el e duh și... multe alte bazaconii, tot învățături, ce ar trebui să consune cu învățătura bisericii noastre.

Am zis în fine, că învățăturile, puse după istorioare, trebuie să aibe un text clasic. Text clasic au învățăturile, cari după cuprins sunt de o valoare generală, sunt adecă isolate de faptele și întâmplările concrete ale persoanelor, la cari s'au abstras (d. e. „Să nu furi” în contrast cu „Să nu furi lucruri sfinte”); ear după formă sunt expresiuni verbale corecte, fie în proză fie în poezie.

Din punct de vedere pedagogic însă e foarte bine, dacă învățăturile scoase se toarnă în sentințe, proverbe, citate din sfânta Scriptura, ba chiar Cântări bisericești sau rugăciuni, dacă învățătura aflată e cuprinsă în acestea. Vezi Dr. P. Șpan; Treptele formale, pag. 47 ss. Observăm însă, că textul unei învățături să nu conțină nici mai mult nici mai puțin, decât învățătura scoasă. Poeziile, ce cuprind astfel de învățături să fie neescepționabile din punct de vedere sintactic, poetic etc. Sentințele să fie ușoare, citatele scurte ear cântările și rugăciunile absolut numai din cărțile liturgice ale bisericii noastre.

Exemplele, ce aducem — fără nici un comentariu — vor dovedi, dacă cerința a treia a principiului V este observată de d-nii Ludu și Dariu. (Va urma).

PARTEA ECONOMICĂ.

LEGUMĂRITUL.

— Disertație populară —

De

George Malcan, învățător.

(Urmare)

Pătlașele.

Până bine de curând această legumă (paradaise) era luată în batjocură de cei mai mulți țărani de ai noștri. Dar de când au început a afla și ei modul de întrebuințare în sosuri, zămuri, ba și murată și-au venit și ei în fire, că e vrednică ași ocupa și ea locul de frunte în grădina de legumi. Dar cu toate că acuși o întelnim prin grădini totuși nu e așa grijită precum trebuie. Pentru aceea cred de potrivit a spune și despre această legumă cele necesare prăsierei ei.

Pătlașele sunt o legumă foarte sănătoasă și nutritivă — ba s'a aflat că sucul lor e bun leac contra boalei de ficat și mațe. Pătlașele s de două soiuri: roșii și vinete. Într'un pământ gras, fraged, lucrat și în fața soarelui reușesc de minune făcându-se fragede și tare gustoase.

Se prăsesc din sămânță, dar fiind că sunt gingașe contra gerului și răsar foarte cu anevoe, trebuie sămânțată sămânța în casă de timpuriu tare ca și ardeul. — Când au trecut răcelile și firele sunt în putere, le sădim la locul lor în grădină, în depărtare de un pas, căci se dezvoltă foarte. Cotoarele crescând le legăm de parișori fiind mai multe la o rădăcină le înălțurăm lăsând cel mult 2—3 Mai departe să îngrijesc ca și celelalte legume.

Recoltarea fructelor se face în mai multe rânduri peste vară — care cum sunt pe deplin dezvoltate și înroșite, le luăm cu îngrijire folosindu-le.

Pentru sămânță alegem fructele cele mai bine dezvoltate, mai coapte și mai sănătoase din cari scoatem sămânța zdrobindu-le în mâni și spălând sămânța în o sită rară, până când rămâne curată. După ce o uscăm bine o băgam în săculeț și o păstrăm la loc săvântat păstrându-și astfel puterea de încolțire câțiva ani.

Pătlașele se folosesc peste vară în stare verde în mâncări, sau printre crastaveți înăcrite. — Murate să păstrează și peste iarnă.

Pentru a le pute însă și iarna folosi în mâncări le păstrăm în modul următor:

Alegem pe cele mai coapte și sănătoase, le spălăm frumos, le despicăm în 3—4 bucăți și așa le ferbem într'un vas anume cam $\frac{1}{2}$ oră dar fără apă. Le strecurăm apoi printr'o sită înălțurând cojile și sămânța. Zeama dobândită astfel o ferbem din nou, mestecând bărbătește ca să nu se ardă pe fundul vasului. Când s'a prefăcut într'un cir gros îl luăm și îl punem în borcane, legându-le bine cu bășică ori hârtie de pergament ca să nu răsufe. Din nou, acum ferbem sticlele în apă, când apoi le si așezam spre păstrare la loc săvântat.

Cel ce nu ar fi având borcane poate face și astfel: pune cirul fert pe niște scândurele și îl uscă în cuptor (după ce s'a scos pânea) Scos din cuptor se pune la aer și când s'a învertoșat cam ca pânea, îl tăem tot în felii ca de un deget de groase și le păstrăm pe acestea la loc săvântat în săculețe. Acesta este bulionul de care veți fi tot auzit că se bagă în mâncări.

Pătlașele se pot păstra peste iarnă și în stare verde, adică așa proaspete cum se iau de pe tufa lor din grădină. Spre acest scop, umplem un borcan cu apă sărată tare (atât cât să plutească oul în ea), turnăm tare puțin oțet. Ne apucăm acum și alegem pătlașelele cele mai sănătoase, mai frumoase și mai coapte, le băgam în borcan; ear ca să nu plutească le apăsăm cu niște scândurele mici. Turnăm deasupra unt de lemn (cam de un deget) care împedecă răsăderea aerului și prin urmare și împedecarea înscirului. Borcanele apoi legându-le bine le păstrăm la loc răcoș și săvântat.

Fasolea.

De nici una dintre legumile despre cari am vorbit până acum n'am avut așa teamă că nu vor fi cu plăcere cetite ca de fasole.

Țărani noștri, cum am zice sunt sătui până în gât de fasole, încât de ar putea, n'ar voi nici de nume să-i mai auză. Și de ce oare? Fiind-că ei bieți din modul de pregătire al ei; de a o ferbe și freca, altul nu știe. Cu toate acestea însă fasolea să numără între legumile cele de frunte, ceea ce să vede și de acolo că i-s'a făcut și ghicitoare ce-i servește drept laudă.

Păsărică rue
Pe copaciu să sue
Albă e, picioare n'are.

Credeți doar-că dușmanii ei stau să o laude?

Cețiți vă rog până în sfârșit cele ce vă voi spune despre prăsierea, folosul și întrebuințarea fasolei și să mă credeți că o să vă rugați de iertare pentru hula ce i o veți fi făcut.

Fasolea e de două soiuri: oloagă, adică cea care nu să sue pe araci și aceasta să cultivă numai pentru boabele ei. Acățătoare, adică care să sue pe araci, și aceasta să cultivă numai pentru păstaile ei. Aceste două soiuri însă sunt și ele unul fiecare încă în alte multe împărțite.

Noi însă vom face bine prăsiindu-ne fasole oloagă de ceea ce ferbându-se nu area coajă groasă; ear din cea acățătoare de ceea ce are păstăi fragede și fără ațe de colore gălbue.

Fasolea a prăsim din boabe cari primăvara după ce trec răcelile le punem în cuiburi câte 4—5 la un loc. Fasolea oloagă o prăsim în câmp, mai ales printre cucuruz ear cea acățătoare

în grădina de legumi. Cuiburile să fac în depărtare de un pas. Deși fasolea reușește în ori ce pământ, totuși cel gras și cald o frăgezește și o face mai gustoasă. Când a crescut mare i punem araci ear alte îngrijiri i-să dau mai departe ca și celorlalte legumi. (Va urma).

Sfaturi practice.

Vreți să nu vi-se strice cărnurile afumate (șoncile, cărnații) rămase peste vară? Impachetați-le în hârtie de pergament muiată întâiu timp de o oră în oțet ferbinte. Le așezăm apoi așa impachetate într'o ladă printre multă cenușă, ca să nu răsbată aerul la ea.

Vrești ca gămile să oauă mereu în ori-ce timp? Hrănește-le într'una cu un fel de pâne făcută din 3 părți picioarei ferte și mărunțite bine și din 2 părți tărțe de grâu, cari frământate la un loc dau un aluat, în care după-ce dospește facem pitușoare și le coacem, dar nu pe de plin, în cuptor; altmintrelea să întăresc prea tare.

Tr strepezesc dinții? Freacă-i bine, bine cu sare mărunță.

Vreți să frăgezești carnea cea tare? Când ferbe, după ce-i iei spuma, bagă puțin rachiu. (La 1 kgr. o linguriță ca cele de cafea). Maican.

Concurs literar.

Conform dispozițiilor fie ertatului nostru membru fondator Stefan Antonescu și amăsurat deciziei luat în ședința ordină a c o m i t e t u l u i central ținută în 23 Aprilie n. c. subsemnatul din înscirarea comiteului escriem premiu de 100 coroane val. de aur pentru cea mai bună lucrare despre legumăritul și pomăritul practic.

La acest concurs literar pot reflecta numai învățătorii membri ordinari, sau fondatorii ai Reuniunii, având a se acomoda următoarelor dispozițiuni:

1. Scris în limba română curată și ușoară, operatul va fi intitulat: „Despre legumărit și pomărit” și va ocupa cel mult 6 coale de tipariu pe octav.

2. Cuprinsul ușor de înțeles pentru poporul român va conține două părți: În partea I se va tracta despre legumărit cu deosebire considerarea la acelea soiuri de legume, ce sunt mai avantajioase pentru folosul și traiul poporului român. Se vor espune modurile cum să se facă pregătirile necesare pentru sădirea și ulterioara dezvoltare a legumelor. Se vor arăta modurile ce pot fi între legume și mijloacele de vindecare. Se va espune folosul ce l poate avea poporul nostru din legumărit, ocupând însuși cu legumele sale piațele din apropiere.

În partea a II se va pertracta despre cultivarea tuturor pomilor din patria noastră. Se va arăta în deplina cunoștință de cauză despre sădirea, altoirea cultivarea și folosul pomilor, apoi despre diferitele morburii obveniente și stărpirea lor; despre acelea speții de poame cari pe la noi — sau peste tot — au mai mare trecere conform evaluății și timpului de coacere. Comparând pomicultura rațională cu cea practisată astăzi, să se arate pentru popor avantajiele. Cu date concrete să se arate folosul esportului de poame și venitul aproximativ al unei grădine de pomi, considerând toate speșele efectiv.

3. Terminul de concurs durează până la 1 Noemvrie st. n. 1902. Reflectanții membri ai Reuniunii binevoiască a-și înainta operatele scrise cu mâna proprie, dar fără subscriere la subsemnatul președinte al Reuniunii în Arad, strada Ujterem Nr. 6/a pe lângă coverță sigilată, ce se conține însuși numele autorului cu subscrierea proprie dar pe coverță să fie scris și un text ca motto, ce să se aibe în fruntea manuscrisului respectiv.

Arad, din ședința ordină a comiteului central ținută în 23 Aprilie n. 1902.

Prof. Teodor Ceantea,   Iosif Moldovan,
președ.   secretar.

AMVONUL

„BISERICII GR.-ORT. ROMÂNE“

ce se edă de părintele Ioan Nicorescu,

— a ajuns tipărită coala a X-a —

și se prezintă elegant, fiind tipărit cu litere nouă, având fie-care predică câte un clișeu (icoană) sfântă. Amvonul care singur tomul I. va da circa 30 coale tipărit, va fi una din cărțile de predică cele mai ieftine, întocmite după cerințele bisericii de azi.

Citațiuni și pilde bogate: din Sfântă Scriptură, tradiția bisericii, din istoria clasică, a anticității și din istoria noastră națională.

— Atragem deci atenția asupra valoroasei cărți, fiind prețul unei tom numai 2 coroane. —

763 2—

Cruce dublă electro-magnetică vindecă și inviorază sub garanție

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețelii și tinitus de ureche, bătăie de inimă, sgârșituri de inimă, asma, auzul greu, sgârșituri de stomac, lipsa poftelor de mâncare, răceală la mâini și picioare, reuma podagră, ischias, udulul în pat, influența, în somnia epilepsia circulația neregulată a sângelui și multor altor boale care la tratament normal a medicului se vindecă prin electricitate. Invenția acestui aparat este că vindecă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, care pe de alta parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

lată a sângelui și multor altor boale care la tratament normal a medicului se vindecă prin electricitate. Invenția acestui aparat este că vindecă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, care pe de alta parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurării că acest aparat vindecă boale vechi de 15 ani.

În cancelaria mea se află atestate încurșe în toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca î-se retrimită banii.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădărnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat.

Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă indeosebi.

624 — 71

Prețul aparatului mare e fl. 3, sau Cor. 6. — folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e fl. 2, sau Cor. 4. — folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:

Albert Müller, Budapesta, V., str. Vadász 42. K
colțul str. Kálmán.

Folosiți

Pasta pentru dinți „DENTOLIN“!

— e cea mai bună și mai plăcută. —

1 borcan . . . 1 cor. — fl.
1 bucată . . . — „ 60 „
1 tub . . . . . — „ 60 „

VOITEK ȘI WEISZ,

droguerie și parfumerie, mare deposit
în Arad.

753 2—5

Bani pe amortisație

până la cea mai înaltă proporție de preț
pe pământuri

pe lângă interese de 4% — 4 1/2% și cu ștergere din capital,

tot asemenea cu preț foarte ieftin pe case de închiriat în Arad-centru; mai departe mijlocește — pe lângă condițiuni avantajoase — împrumuturi hipotecare obișnuite.

Anticipez după dorință speșele de intabulare.

Onorații proprietari de imobile să folosească actualele raporturi pecuniare favorabile, ca prin convertirea mijlocită de mine să-și micșoreze sarcinile de interese.

Vestesc totodată Oa. public, că

cu 1-a Maiu a. c. mi-am mutat cancelaria

în Piața Boreș Béni Nr. 22.

(casa Spielmann) etagiul I.

Szücs F. Vilmos

Institut de împrumuturi pe imobile și
pământuri.

La întrebări dau lămuriri numai trimițându-mi-se timbrele
corăspunzătoare postale.

453 — 82

Fondat 1840.

Fondat 1840.

STEINITZER N.

Prăvălie de materii de văpsit, zugrăvit și de lacuri exclusiv.

Arad, piața Andrassy Nr. 3.

764 3—5

Lack de cea mai bună calitate pentru padiment și lack cu luciu pentru parchet.

Vapsea,
Firnaș,
Carbolineu,

Terpentin,
Ulei de in,

Șerlack,
Brunolin,
Cleiu.

Toate necesariile pentru tâmplărie. Pensule. Modele pentru pereți. Deposit bogat de materialuri de specialitate. Comandele din provincie se execută punctual.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 217. —

„Mureșanul“

institut de credit și economii, societate pe acțiuni în

MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acțiuni de fl. 100.

Acordă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire hipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amănete și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; iar deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

569 — 55

Directiunea.